

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BURDUR AĞLASUN BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7. DENETİM BULGULARI	11

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Norm Kadro Esasına Göre Kadro Durumu İcmali	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenek Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5: Son 3 Yıla Ait Bütçe Gider Gerçekleşmeleri Değişimi	5
Tablo 6: Son 3 Yıla Ait Bütçe Gelir Gerçekleşmeleri Değişimi	6
Tablo 7: Kurumun Şirket Yapısı	7
Tablo 8: Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulleri Limit Aşımı Durumu	15

KISALTMALAR

GHS: Geçiş Hakkı Sağlayıcısı

KDV: Katma Değer Vergisi

TL: Türk Lirası

ÜFE: Üretici Fiyatları Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Belediye Tarafından Satın Alınan Taşınırların İlk Madde ve Malzemeler Hesabına Kaydedilmeden Doğrudan Giderleştirilmesi
2. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Kullanılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Bütçe Emanetlerinin Ödenmesinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması
2. Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
3. Hizmet Araçlarında Kullanılan Akaryakıtın İhale Yerine Doğrudan Temin Yöntemi ile Alınması ve Kullanılan Akaryakıtın Takibinin Yapılmaması
4. Yapım İşlerine Ait İş Artışlarının "Öngörülemezlik" "Kriterini Karşılamaması
5. Belediye Tarafından Atıksu Arıtma Tesisi Kurulmaması, Atıksuların Arıtılmadan Çevreye Deşarj Edilmesi
6. Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması
7. Taşınır Mal Yönetiminin Mevzuatın Öngördüğü Usul, Esas ve İşleyişe Uygun Olmaması
8. Taşınmaz Mal Yönetimi Konusunda SistematiK Bir Kayıt Düzenini Bulunmaması
9. Taşınmaz Satış ve Kiralama İhale İlanlarının Sınırlı Bir Alanı Kapsayacak Yöntemlerle Yapılması
10. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının İlgili İdareye Gönderilmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Ağlasun Belediyesi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su, atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'da Belediye organları; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür.

Ağlasun Belediyesinin karar organı olan Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere 10 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfus sayısına göre en çok bir adet belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Ağlasun Belediyesinin teşkilat yapısında dört müdürlük ve bunun yanında zabıta ve itfaiye amirliği bulunmaktadır. Kadro yapısında bir adet başkan yardımcısı kadrosu mevcut olup, görevlendirme yapılmamıştır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçi çalıştırılmaktadır. 31.12.2024 tarihi itibarıyla çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Norm Kadro Esasına Göre Kadro Durumu İcmali

İstihdam Personel	Toplam Kadro	Dolu Kadro	Boş Kadro
Memur	54	8	46
Sözleşmeli Personel		1	
İşçi	27	1	26
Geçici İşçi			
Diğer			
Toplam	81	10	71
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	-	-

Belediyede çalışan memur ve sözleşmeli personel 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na, işçiler ise 1475 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesine ve 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Burdur Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekle yürütmektedir.

Ağlasun Belediyesinin 2024 yılı bütçe giderleri ve ödenek tablosu aşağıdadır. Buna göre başkangış ödeneği 60.000.000 TL iken, 45.000.000 TL ek bütçe yapılarak bütçe ödeneği 105.000.000 TL'ye ulaşmıştır. Bu ödeneğin %76,7'si bütçe gideri olarak gerçekleşmiş, geri kalan kısım iptal edilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenek Tablosu

Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklenen Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
01-Personel Giderleri	5.670.828,00	2.341.236,30	8.012.064,30	7.236.007,66	776.056,64
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	710.312,00	241.151,92	951.463,92	767.693,94	183.769,98
03- Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	44.228.380,00 <i>Ek Bütçe</i> 45.000.000,00	- 1.121.037,10	88.107.342,90	66.125979,73	363.1721.981
04-Faiz Giderleri	7.426.048,00	-850.000,00	6.576.048,00	5.358.512,90	1.217.535,10

05-Cari Transferler	277.600,00	199.126,88	476.726,88	443.730,05	32.996,83
06-Sermaye Giderleri	1.660.000,00	-810.478,00	849.322,00	699.522,00	150.000,00
07- Sermaye Transferleri					
08- Borç Verme					
09-Yedek Ödenek	26.832,00		26.832,00		
Toplam	105.000.000	0	105.000.000	80.631446,28	24.368.553,72

Belediyenin 2024 yılı bütçe gelirlerine ilişkin tablosu aşağıdadır. Buna göre, bütçe tahminine göre %47,5 oranında gelir gerçekleşmesi meydana gelmiştir. Diğer kalemlerdeki gerçekleştirmeler, hedeflenen aşılmış durumda iken, alınan bağış ve yardımların düşük seviyelerde kalması, gelir gerçekleştirilmesi ortalama yüzdesini de düşürmüştür.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (a) (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Ret ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (b) (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (b)/(a) (%)
01-Vergi Gelirleri	971.880,00	1.984.111,55	9.613,69	1.974.501,86	200
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.481.480,00	7.800.286,02	16.156,23	7.784.129,79	525
04-Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	84.460.240,00	5.453.965,25	-	6.453.965,25	7.64
05-Diğer Gelirler	18.086.400,00	33.661.650,08	931,26	33.660.718,82	186
06-Sermaye Gelirleri					
08-Alacaklardan Tahsilat					
09- Red ve İadeler (-)					
Toplam	105.000.000	49.900.016,90	26.701,18	49.873.315,72	47,50

Belediyenin 2024 yılı bütçe ödeneği ile gerçekleşen bütçe giderleri, gerçekleşme yüzdesi ile birlikte aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Buna göre, bütçe gider tahminlerine göre

hiçbir kalemin gerçekleşmesi hedefi aşmamıştır. Bu sebeple, ortalama gider gerçekleşmesi %76,79 olmuştur.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (a) (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen Tutar) (b) (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (b)/(a) (%)
01-Personel Giderleri	8.012.064,30	7.237.007,66	90,31
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	951.463,92	767.693,94	80,68
03- Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	88.107.342,90	66.125.979,73	75,05
04-Faiz Giderleri	6.576,048	5.358.512,90	81,48
05-Cari Transferler	476.726,88	443.730,05	93,07
06-Sermaye Giderleri	849.522,00	699.522,00	82,34
07- Sermaye Transferleri	-	-	-
08- Borç Verme	-	-	-
09-Yedek Ödenek	26.832,00	-	-
Toplam	105.000.000,00	80.631.446,28	76,79

Bütçe ekonomik sınıflandırmasının birinci düzeyi esas alınarak 2022-2024 yılları arasındaki bütçe giderlerinin seyrine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. Buna göre, 2024 yılında bir önceki yıla göre önemli bir değişim meydana gelmiş, %168,77 oranında bütçe giderlerinde artış olmuştur.

Tablo 5: Son 3 Yıla Ait Bütçe Gider Gerçekleşmeleri Değişimi

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	2.276.532,13	4.249.339,89	7.236.007,66	86,65	70,28
SGK Devlet Prim Giderleri	278.277,61	526.766,66	767.693,94	89,29	45,73
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	20.170.157,96	22.512.455,80	66.125.979,73	11,61	193,73

Faiz Giderleri	552.344,15	2.327.773,39	5.358.512,90	321,43	130,19
Cari Transferler	188.499,15	349718,02	443.730,05	85,52	26,88
Sermaye Giderleri	34.189,00	33.946,24	699.522,00	-0,07	1.960,67
Sermaye Transferleri					
Borç Verme					
Yedek Ödenek					
Toplam	23.500.000,00	30.000.000,00	80.631.446,28	27,65	168,77

Bütçe ekonomik sınıflandırmasının birinci düzeyi esas alınarak 2022-2024 yılları arasındaki bütçe gelirlerinin seyrine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. Buna göre, 2024 yılında bir önceki yıla göre önemli bir değişim meydana gelmiş, %123,24 oranında bütçe gelirlerin artış olmuştur.

Tablo 6: Son 3 Yıla Ait Bütçe Gelir Gerçekleşmeleri Değişimi

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	923.145,06	1.128.673,15	1.984.115,55	22,26	75,29
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	11.667.933,90	2.540.927,43	7.800.286,02	-78,22	200,69
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	3.171.531,59	24.500,00	6.453.965,25	-99,22	262,42
Diğer Gelirler	8797342,14	17.187.886,63	33.660.718,82	95,37	95,83
Sermaye Gelirleri	-	1.464.761,70			
Alacaklardan Tahsilat					
Toplam	24.559.952,69	22.346.748,91	49.900.016,90	-9,81	123,29
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	3269,80	6,606,79	26.701,18	100,20	300,41
Net Toplam	24.556.682,89	22.340.142,12	49.873.315,72	-9,02	123,24

Belediyenin 2024 yılı faaliyet sonuçları tablosuna göre, faaliyet giderleri 30.555.524,79 TL iken, faaliyet gelirleri de 23.899.963,73 TL'dir. 13.285.739,76 TL tutarındaki enflasyon düzeltmesi ile dönem sonu olumlu faaliyet sonucu 6.630.178,70 TL olarak gerçekleşmiştir.

Belediyenin üç adet şirketi bulunmakta olup, bunların tamamının hissesi Belediye aittir.

Tablo 7: Kurumun Şirket Yapısı

Şirket Adı	Kuruluş Yılı	Toplam Şirket Sermaye Tutarı (TL)	Belediye Hisse Oranı (%)
Ağlasun Belediyesi Personel Limited Şirketi	2018	10.000,00	100
Sagalassos Gıda Petrol Tarım Sanayi Ticaret Limited Şirketi	2018	10.000.000,00	100
Ağlasun Ulupınar Tarım İnşaat Sanayi Ticaret Limited Şirketi	2022	12.000.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Ağlasun Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- Mizan cetveli
- Temel mali tablolar

- 1) Bilanço
- 2) Faaliyet sonuçları tablosu
- 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu

idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmış ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları belirlenmemiştir.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları, konuya gereken önem verilmemesi dolayısıyla yeterli değildir.

Personelin işe alınması, yer değiştirilmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan hazırlama zorunluluğu bulunmadığından, plan hazırlanmamıştır.

Stratejik plan hazırlama zorunluluğu olmadığından buna göre performans programı da hazırlanmamıştır

İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.

Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır.

İdare tarafından yetki devri yapılmasını gerektiren bir husus bulunmamaktadır.

İdarede yapılan görevlendirmelerde, görevlendirmeler farklı kişiler arasında dağıtılmamış olup, "görevler ayrılığı" prensibine aykırı uygulamalar mevcuttur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmamıştır.

Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu hazırlanmamıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmış ancak uygulamaya konulmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi değerlendirilmemekte ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu aktif olmadığı için bu kurula raporlama da yapılmamaktadır.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

İdenetim birimi olmadığından iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması da mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Burdur Ağlasun Belediyesi 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Belediye Tarafından Satın Alınan Taşınırın İlk Madde ve Malzemeler Hesabına Kaydedilmeden Doğrudan Giderleştirilmesi

Belediye hizmetleri kapsamında satın alınan taşınırın büyük bir bölümünün 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabına kaydedilmeden doğrudan 630 Giderler Hesabı kullanılarak kayıtlardan çıkartıldığı görülmüştür.

28.12.2006 tarih ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliği, 2024 yılının onuncu ayına kadar uygulanmış, 10.10.2024 tarih ve 32688 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği ile yeni bir yasal düzenlemeye hayata geçirilmiştir.

Her iki Yönetmelik'te de yer alan ortak hükümlere göre, kamu idarelerince bütün taşınırların ve bunlara ilişkin işlemlerin kayıt altına alınması esastır. Taşınır kayıtları, harcama birimleri itibarıyla yönetim hesabı verilmesine esas olacak şekilde tutulmalı, her bir kaydın belgeye dayanması gerekmektedir. Ayrıca taşınırlar, edinme şekline bakılmaksızın kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş; tüketime verildiğinde, satıldığında, başka harcama birimlerine devredildiğinde, bağışlandığında veya yardım yapıldığında, çeşitli nedenlerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı taşının ölümü gibi yok olma hallerinde çıkış kaydedilmelidir. Giriş ve çıkış kayıtlarının da Varlık İşlem Fişine (Önceki adı Taşınır İşlem Fişi) dayanılarak yapılması gerekmektedir.

27.05.2016 gün ve 29724 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabının kullanımına ilişkin *"Hesabın niteliği"* başlıklı 115'inci maddesinde; *"Bu hesap, kurumlarca satılmak, üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak ya da tüketilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, artık ve hurda gibi bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tüketilecek veya paraya çevrilecek varlıkların izlenmesi için kullanılır."* ifadesi yer almaktadır.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, satın alınan ve belediye envanterine giren taşınırlar için 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabına kayıt yapılmadığı, doğrudan 630 Giderler Hesabı kullanılarak giderleştirildiği görülmüştür.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, 2025 yılı ile birlikte muhasebe kayıtlarının mevzuata göre yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir. Ancak bu durum, 2024 yılı mali tablolarındaki hatayı ortadan kaldırmamaktadır. Bu bakımdan konu ile ilgili yapılan işlemlerin izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Kullanılmaması

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında izlenmesi gereken tutarların bu hesapta takip edilmediği, yatırımın tamamlanması ile birlikte doğrudan ilgili maddi duran varlık hesabına kaydedildiği görülmüştür.

Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının niteliğinin açıklandığı Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 204'üncü maddesine göre bu hesap, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece

onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılır.

Aynı Yönetmelik'in 205'inci maddesinde adı geçen hesabın işleyişi açıklanmış ve tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarların bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, asfalt ve yol yapımı ile çömlekçi bina yapımı gibi yatırım işleri bulunmasına rağmen, 258 nolu hesabın hiçbir şekilde kullanılmadığı, işin tamamlanması ile birlikte ilgili maddi duran varlık hesabında izlendiği ve neticede cari yılda devam etmekte olan yatırımların mali tablolara hatalı bir biçimde yansıtıldığı görülmüştür.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, 2025 yılı ile birlikte muhasebe kayıtlarının mevzuata göre yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir. Ancak bu durum, 2024 yılı mali tablolarındaki hatayı ortadan kaldırmamaktadır. Bu bakımdan konu ile ilgili yapılan işlemlerin izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bütçe Emanetlerinin Ödenmesinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması

Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen tutarların hesaba alınış sıralamasına göre ödeme yapılmadığı, sonradan kayıtlara alınan emanetlere öncelik verilebildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Ödenemeyen Giderler ve Bütçeleştirilmiş Borçlar" başlıklı 34'üncü maddesinde; kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderlerin, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 248'inci maddesine göre, 320 Bütçe Emanetleri Hesabı mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılmaktadır. Yönetmelik'in 249'uncu maddesinde hesaba ilişkin işlemler açıklanmış olup,

bütçe emanetlerine alınan tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ilgililerine ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, 320 Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen tutarların ilgililere ödenmesi aşamasında muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödeme yapılmadığı, hesaba daha sonra kaydedilen tutarların ödenmesine öncelik verilebildiği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bu sorunun giderilmesi adına, Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilme sırasına göre ödeme yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Alımlarda Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

Doğrudan temin ve pazarlık usulü ile yapılan mal alımlarında ve yapım işlerinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda öngörülen %10 sınırı aşıldığı ancak bunun için Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alınmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un 32'nci maddesinde ise; harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından sorumlu oldukları ifade edilmiştir.

Kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri düzenleyen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; idarelerin bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenirliliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu belirtilmiş olup söz konusu maddenin devamında ise aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale

edilemeyeceği ve eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinde satın alma usullerinden pazarlık usulü ve türleri açıklanmış, birinci fıkranın (f) bendinde 2024 yılı için yaklaşık maliyeti 2.076.108 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarının bu usulle gerçekleştirilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Kanun'un 22'nci maddesinde ise, ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin usulü ile ilan yapılabileceği açıklanmış ve ilgili maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin 622.756 TL, diğer idarelerin 207.453 TL'sini aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaseye ilişkin alımların bu bent kapsamında temin edebileceği belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un 62'nci maddesinde idarelerce uyulması gereken diğer kurallar belirtilmiştir. İlgili maddenin birinci fıkrasının (ı) bendinde, yukarıda bahsedilen 21 ve 22'nci maddeler için bahsedilen limitler kapsamında yapılacak harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulu'nun uygun görüşü olmadıkça aşamayacağı belirtilmiştir.

Kamu İhale Kurumu tarafından yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliği'nin 21'inci maddesi ile de Kanun'un 62'nci maddesinin (ı) bendinin nasıl uygulanacağı düzenlenmiştir. Buna göre idarelerin; mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranını hesaplamaları, ihale ve harcama yapmaya yetkili birimlerinin 4734 sayılı Kanun'un 21/f ve 22/d maddeleri kapsamında yaptıkları harcamalarının, toplam ödeneklerinin %10 oranını aşıp aşmadıklarını takip etmeleri, 21/f ve 22/d maddeleri kapsamında yapacakları harcamaların yıllık bütçelerinde mal ve hizmet alımı ile yapım işleri için ayrılan ödenekleri toplamının %10 oranını aşacağını anlaşılmaması halinde, mahalli idarelerde üst yönetici tarafından 62'nci maddenin (ı) bendi uyarınca uygun görüş için Kamu İhale Kuruluna başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, kurumun 2024 yılı mal, hizmet ve yapım işlerine ait ödenekler ile 4734 sayılı Kanun'un 21/f ve 22/d maddeleri kapsamında yapılan harcama tutarları incelenmiş, detayı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8: Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulleri Limit Aşımı Durumu

Mal Alımları (TL)	
Ödenek (A)	15.925.255,07
Ödeneğin %10'u (B=Ax0.10)	1.592.525,50
21 f (C)	2.489.351,22
22 d (D)	7.690.709,10
21 f + 22 d (E=C + D)	10.180.060,32
%10 Limitini Aşan Tutar (F=E-B)	8.587.534,82
Hizmet Alımı (TL)	
Ödenek (A)	11.382.320,00
Ödeneğin %10'u (B=Ax0.10)	1.138.233,20
21 f (C)	-
22 d (D)	961.958,47
21 f + 22 d (E=C + D)	961.958,47
%10 Limitini Aşan Tutar (F=E-B)	Limit Aşılmamıştır.
Yapım İşi (TL)	
Ödenek (A)	56.425.909,83
Ödeneğin %10'u (B=Ax0.10)	5.642.590,98
21 f (C)	34.807.624,75
22 d (D)	-
21 f + 22 d (E=C + D)	34.807.624,75
%10 Limitini Aşan Tutar (F=E-B)	29.165.033,77

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere, mal alımlarında %10'luk limitin yaklaşık sekiz kat aşıldığı görülmektedir. Hizmet alımlarında limit aşımı yapılmamış olup, yapım işlerinde %10 limiti yaklaşık altı kat aşılmıştır. Hal böyle olmasına rağmen Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alınmamıştır.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bundan sonraki süreçte, limitlerle ilgili düzenli kontrollerin yapılması, limit aşımı halinde Kamu İhale Kurulundan uygun görüş alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Hizmet Araçlarında Kullanılan Akaryakıtın İhale Yerine Doğrudan Temin Yöntemi ile Alınması ve Kullanılan Akaryakıtın Takibinin Yapılmaması

Belediye hizmetlerinde kullanılan akaryakıtın ihale yöntemleri yerine doğrudan temin ile satın alındığı, yakıtın araçlara doldurulması ve kullanımına dair bir sistem kurulmadığı ve dolayısıyla bu yönde bir takip yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bunlardan biri üst yöneticiler olup, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi ve izlenmesinden meclislerine karşı sorumludurlar. Ayrıca, kamu idarelerinin mal

ve hizmet üretimi ile ihtiyaçlarının karşılanmasında, ekonomik veya sosyal verimlilik ilkelerine uygun olarak maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik ile gerekli görülen diğer ekonomik ve sosyal analizlerin yapılması esastır.

Bu doğrultuda, belediyelerde üst yönetici pozisyonunda olan Belediye Başkanlarının görev ve yetkilerine dair düzenlemeler 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38'inci maddesinde sıralanmıştır. Bunlardan birincisi; Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumaktır. Belediye gelirlerinin etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve giderlerin de buna göre kullanımının sağlanması ile ilgili olan bu sorumluluğun temelinde meclislerine karşı hesap verilebilmesi amacı yatmaktadır.

5018 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinde ise; harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda ifade edilen sorumluluk mekanizması bir takım ilkelere dayanmaktadır. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; idarelerin bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu belirtilmiş olup söz konusu maddenin devamında ise aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği ve eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un doğrudan temin başlıklı 22'nci maddesinin (d) fıkrasında parasal limitlere yer verilmiş ((2024 yılı doğrudan temin sınırı, KDV hariç, büyükşehirlerde yer alan idareler için 622.756 TL, büyükşehir sınırlarında bulunmayan idareler için 207.453 TL'dir.), idarelerin limitler dahilindeki ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin usulü ile karşılanabileceği belirtilmiştir.

Doğrudan temin yöntemi, kanunda ihale usulleri için öngörülen kuralların uygulanma zorunluluğunun bulunmadığı istisnai bir alım yöntemidir. Bu yöntemle, ihale komisyonu kurma

ve Kanun'un 10'uncu maddesinde sayılan yeterlik kurallarını arama zorunluluğu bulunmaksızın, ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilebilmektedir. Ancak yukarıda belirtilen parasal limitlerin aşılabacağına tespit edilmesi halinde ihtiyacın doğrudan temin yöntemi ile değil ihale usullerinin kullanılması yoluyla karşılanması gerekmektedir. Aksi takdirde, 4734 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde yer alan "*Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.*" şeklindeki temel ilkeye aykırı hareket edilmiş olacak ve bu durumda aynı Kanun'un 60'ıncı maddesinde yer alan görevlilerin ceza sorumluluğuna başvurulması gerekecektir.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, Belediyenin akaryakıt alım yöntemi ve kullanım süreçleri incelenmiştir. Buna göre, akaryakıt alımı için 2022 yılında açık ihale yöntemi ile ihaleye çıkılmış, ancak teklif gelmemesi neticesinde 2024 yılında doğrudan temin yöntemi ile alım yapılmaya başlanmıştır. Aradan geçen süre zarfında ise akaryakıtın ihale yöntemleri ile temin edilmesi yönünde yeniden bir girişim olmamıştır.

Diğer yandan satın alınan akaryakıtın hizmet araçlarına dolumu ve kullanımı ile ilgili yapılan denetimde, yakıt alacak araçların mal alımının gerçekleştiği akaryakıt istasyonuna gittiği ve istasyonda karşılıklı düzenlenen fiş ile dolum gerçekleştirildiği görülmüştür. Bunun haricinde yakıt alan taşıt sürücüleri için hazırlanmış bir görev emri benzeri belge bulunmamaktadır. Bu şekilde alınan yakıtlar; alımın yapıldığı gün, araç plakası ve yakıt miktarı şeklinde aylık bazda konsolide edilerek Belediyeye fatura edilmektedir. Ancak alınan yakıtlar ile ne kadar kilometre yapıldığı, araç güzergahları, çalışma saatleri, ortalama tüketim gibi bilgiler takip edilmemektedir.

Araçlarda kullanılan akaryakıt ile ilgili otomasyon ve takip sisteminin olmaması, bu alanda kullanılan kamu kaynaklarıyla ilgili kontrolleri güçleştirmekte, çeşitli riskleri beraberinde getirmekte, etkin bir araç yönetiminin oluşumu engellemektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, akaryakıt alımlarının birim amirlerince şoförlere verilen görev ve yakıt alım fişlerine dayanması, araçlara plaka bazında yakıt alımını sağlayan, tüketimleri ölçen, güzergah bilgilerini raporlayan sistemlerin kurulması ve yakıtın ihale yöntemleri ile temin edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Yapım İşlerine Ait İş Artışlarının “Öngörülemezlik” “Kriterini Karşılamaması

Yapım işi ihalelerinde, ihale edilen iş kapsamında öngörülemeyen zorunlu bir durum söz konusu olmadığı halde iş artışları yapıldığı görülmüştür.

İhale sonucunda gerçekleşen ve sözleşmeye bağlanan tutar, yükleniciye ödenmesi gereken rakamı ifade etmektedir. Bu rakam normal koşullar altında yükleniciye ödenebilecek maksimum tutarı ifade etmektedir. Ancak mevzuatta buna bir istisna getirilerek, oluşan koşullara göre iş artışı yapılabileceği ve bu doğrultuda sözleşme bedelinin yukarı yönde revize edilebileceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun “Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi” başlıklı 24’üncü maddesinde;

“Mal ve hizmet alımlarıyla yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

Şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin %10’una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri sözleşmelerinde ise %20’sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.

Birim fiyat sözleşme ile yürütülen yapım işlerinde, Bakanlar Kurulu bu oranı sözleşme bazında %40’a kadar artırmaya yetkilidir.”

denilerek iş artışının hangi koşullarda yapılabileceği detaylandırılmıştır. Buna göre, artışa konu olan işin iş artışı kapsamında değerlendirilebilmesi için öncelikli olarak öngörülemeyen bir durumun varlığı ortaya çıkmalı ve bu kapsamda iş artışı yapılması zorunlu hale gelmelidir. Aksi takdirde ihale öncesinde zaten belli olan bir işin, işin gerçekleştirilmesi sırasında iş artışı yoluyla temin edilmesi hukuki dayanaktan yoksun olacaktır. İş artışı yapılması konusunda öngörülemeyen durumun varlığı tek başına yeterli olmayıp, artışa konu olan işin hem sözleşmeye esas proje içerisinde olması, hem de idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması gerekmektedir. Bu iki şartın her

ikisi de meydana gelmediği müddetçe iş artışı yapılamayacaktır. İş artışı yapılabilmesinin şartlarından bir tanesi de, yapılacak iş artışı ile işin tamamlanması gerekmektedir. Eğer yapılacak iş artışı ile işin tamamlanması mümkün olamayacaksa bu tür ihalelerde iş artışı yapılabilmesi mümkün olmayıp, iş artışı yapılabilecek oran konusunda da sınırlamalar getirilmiştir.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, 2022/566739 ihale kayıt numaralı asfalt yapımında %19, 2022/1359880 ihale kayıt numaralı yol üst yapı yapımı işinde %10 oranında iş artışı yapıldığı görülmüştür. İş artışlarının gerekçeleri incelendiğinde, öngörülemez durum varlığına ait herhangi bir sebep olmadığı görülmektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta iş artışlarından ek kesin teminat kesintisi yapıldığı ifade edilmiş, artışların gerekçelerine dair herhangi bir açıklama yapılmamıştır. İş artışına ait mevzuat hükümlerine uygun düşmeyen bu tür uygunsuzluklara bundan sonra yapılacak ihalelerde dikkat edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 5: Belediye Tarafından Atıksu Arıtma Tesisi Kurulmaması, Atıksuların Arıtılmadan Çevreye Deşarj Edilmesi

Belediyenin atıksu arıtma tesisi kurmadığı, atıksuların arıtılmadan çevreye deşarj edildiği ve buna rağmen vatandaşlardan atıksu bedeli tahsil edildiği görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "İlkeler" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde;

"Kirlenme ve bozulmanın önlenmesi, sınırlandırılması, giderilmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan harcamalar kirleten veya bozulmaya neden olan tarafından karşılanır. Kirletenin kirlenmeyi veya bozulmayı durdurmak, gidermek veya azaltmak için gerekli önlemleri almaması veya bu önlemlerin yetkili makamlarca doğrudan alınması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan gerekli harcamalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kirletenden tahsil edilir." denilmektedir.

Aynı Kanun'un 2'nci maddesinde atıksu ve kirletenin tanımı şu şekilde yapılmıştır:

"Kirleten: Faaliyetleri sırasında veya sonrasında doğrudan veya dolaylı olarak çevre kirliliğine, ekolojik dengenin ve çevrenin bozulmasına neden olan gerçek ve tüzel kişileri,

Atıksu: Evsel, endüstriyel, tarımsal ve diğer kullanımlar sonucunda kirlenmiş veya özellikleri kısmen veya tamamen değişmiş sular”

Yine aynı Kanun’un 11’inci maddesine göre, atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı, ıslahı ve işletilmesinden belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler sorumludur.

Bu sorumluluk, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda da düzenlenmiş olup, “*atıksuların uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek*” Belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

Çevre Kanunu’nun 11’inci maddesine göre, atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacaklar, bağlantı sistemlerinin olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmak zorundadırlar. Bu hizmetlerden yararlananlardan, belediye meclisince ve bu maddede sorumluluk verilen diğer idarelerce belirlenecek tarifeye göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılamaz.

Çevre Kanunu’nun 11’inci maddesine göre hazırlanarak yürürlüğe giren Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik’te yer alan üç ilkedен ikisi şu şekildedir:

“a) Toplam sistem maliyetlerinin tarifelere yansıtılması,

b) Tarifelerin kirleten öder ilkesine göre belirlenmesi.”

Yönetmelik’in 13’üncü maddesine göre toplam sistem maliyeti, yatırımın finansal maliyeti, sistemin işletilmesi ve bakımı, sabit varlıkların amortisman maliyetleri, yönetim ve izleme giderleri, vergiler, kamulaştırma ve sistemin finansal sürdürülebilirliğini sağlayacak özkaynak getirisinden oluşan tam maliyeti içermektedir.

Yönetmelik’in 17’inci maddesine göre, atıksu hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esasları kullanılmalıdır. Bu esasların uygulanmasına yönelik detayları içeren ve tam maliyet esaslı tarifelerinin belirlenmesinde faydalanılabilecek usul ve

esaslar Bakanlık tarafından Atıksu Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz adıyla Bakanlığın internet sayfasında yayımlanmaktadır.

Atıksu hizmetlerine ait ücretler belirlenirken; su sayaçlarından kaydedilen su miktarı, içme ve kullanma suyu kaynağı olarak yeraltı veya yüzey suyu kullanan ve şebekeye bağlı olmayan aboneler için atıksu sayacı olan yerlerde ölçüm değeri, olmayan yerlerde idarece belirlenecek atıksu miktarı esas alınmaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, atıksuların çevreye zarar vermemesi için bu alanda Belediye tarafından arıtma tesisi kurulması, arıtılan suların yasal limitlere uygunluğunun tespit edilmesinden sonra alıcı ortamlara deşarj edilmesi, bu kapsamda ortaya çıkan sistem maliyetlerinin hesaplanarak kirletenlerden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, atıksuların arıtılmasına ilişkin süreçler ve atıksu bedeline ait tarifeler incelenmiştir. Buna göre, Ağlasun ilçesinde ortaya çıkan atıksuların arıtılması için Belediye tarafından bir tesis kurulmadığı, atıksuların arıtılmadan çevreye deşarj edildiği görülmüştür. Buna rağmen Belediye 2024 yılı gelir tarifesinde ton başına 2 TL şeklinde bir belirlemeye gidilmiş ve vatandaşlar için 307.487,96 TL atıksu bedeli tahakkuku yapılmıştır.

Sonuç olarak;

Atıksu arıtma tesisinin kurulmaması ve atıksuların doğrudan çevreye deşarj edilmesi, çevre ve insan sağlığı açısından birçok zararı beraberinde getirmekte olduğu gibi, yetkili idareler tarafından bir yaptırım uygulanması halinde Belediye açısından da kamu zararı riskini doğurmaktadır. Ayrıca, Belediye tarafından atıksu arıtma tesisi kurulması yönündeki görev ve sorumluluk yerine getirilmediği halde vatandaşlardan bu yönde bir bedel alınması mevzuata uygun düşmemektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, Belediye tarafından atıksu arıtma tesisi kurulması ve devamında ortaya çıkacak sistem maliyeti hesaplamalarına göre atıksu bedelinin kirletenlerden tahsil edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

Belediyenin mülkiyetindeki taşınmazlardan geçiş hakkını kullanan telekomünikasyon firmaları ile Belediye arasında geçiş hakkı anlaşması imzalanmadığı ve dolayısıyla Belediye tarafından geçiş hakkı ücretlerine ilişkin tarifelerin belirlenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kanun'un "Hesap Verme Sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde "*Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.*" Denilmiştir.

Belediyelerde üst yönetici konumunda olan Belediye Başkanları, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesinden meclislerine karşı sorumludurlar. Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirmektedirler.

Belediye başkanlarının görev ve yetkileri, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38'inci maddesinde sayılmıştır. Söz konusu Madde'nin (a) fıkrasına göre, Belediye Başkanı Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumakla görevlidir. Aynı Madde'nin (f) fıkrasına göre, Belediye Başkanının önemli görevlerinden bir diğeri ise, Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmektir.

Benzer şekilde, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Gelirlerin Toplanması Sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde de, kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları ifade edilmiştir.

Belediyelerin gelirleri 5393 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinde sayılmıştır. Bunlardan biri diğer gelirler kalemi olup, çeşitli yasal düzenlemeler içerisinde Belediyelere kaynak sağlanmıştır. Bunlardan biri, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu içerisinde yer alan geçiş hakkı bedelidir.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun “Tanımlar ve Kısaltmalar” başlıklı 3’üncü maddesinde “geçiş hakkı” işletmecilere, elektronik haberleşme sunmak için gerekli şebeke ve altyapı kurmak, kaldırmak, bakım ve onarım yapmak gibi amaçlar ile kamu ve özel mülkiyet alanlarının altından, üstünden, üzerinden geçmeleri için tanınan haklar olarak, “işletmeci” yetkilendirme çerçevesinde elektronik haberleşme hizmeti sunan ve/veya elektronik haberleşme şebekesi sağlayan ve altyapısını işleten şirket olarak, “geçiş hakkı sağlayıcısı” ise geçiş hakkına konu olan kamuya ait ya da kamunun ortak kullanımında olan taşınmazlar da dâhil olmak üzere, taşınmaz sahipleri ve/veya taşınmaz üzerindeki hak sahipleri olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanun’un 22’nci maddesinde geçiş hakkının kapsamı belirlenmiş, “Anlaşma Serbestisi” başlıklı 25’inci maddesinde de işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısının, ilgili mevzuatta ve Kurum düzenlemelerine aykırı olmamak koşulu ile geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere serbestçe yapabilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından 27.12.2012 tarih 28510 sayılı Resmî Gazete’de Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik yayımlanmıştır. Yönetmelik’te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları, belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, anlaşma yapmaya ve geçiş hakkına ait ücretlerin tahsiline ise geçiş hakkına konu olan taşınmazın sahibi veya taşınmaz üzerinde hak sahibi olanların yetkili olduğu ifade edilmiştir.

01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmelik’e eklenmiş olup, geçiş hakkı kullanımında gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine ait mülkiyet alanları dışında kalan yerler için GHS (Geçiş Hakkı Sağlayıcısı) tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücretinin Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde belirtilen fiyatları aşamayacağı ve bu fiyatların her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Yurt İçi Üretici Fiyatları Endeksi (Yİ-ÜFE) oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre belediyeler tarafından tarifede tavan olarak belirtilen miktarlara da riayet edilmek suretiyle geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi ve bu ücretlerin geçiş hakkını kullanan işletmecilerden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gereç için geçiş hakkı ücretlerine ilişkin tarifelerin belirlenmediği, Belediyenin mülkiyetinde olan taşınmazların altından, üstünden, üzerinden geçiş hakkını kullanan telekomünikasyon firmaları ile geçiş hakkı anlaşması imzalanmadığı, geçiş hakkı ücretlerinin tahakkuk ettirilmediği görülmüştür.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, Belediyenin hak ve menfaatlerinin korunması görevine uygun düşmeyen, gelir kaybı meydana getiren bu durumun giderilmesi adına mevzuatta öngörülen süreçlerin işletilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Taşınır Mal Yönetiminin Mevzuatın Öngördüğü Usul, Esas ve İşleyişe Uygun Olmaması

Taşınır malların yönetim konusunda herhangi bir sistem oluşturulmadığı ve bu alanda mevzuatın öngördüğü içerikten uzak süreçler işletildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesine göre, taşınırlar kamu kaynağı niteliğindedir. Aynı Kanun'un "Mal Yönetiminde Etkililik ve Sorumluluk" başlıklı maddesine göre, kamu idareleri taşınırların yönetimi, kaydı, muhafazası ve kullanımından sorumludurlar. Ayrıca bunların edinme, kiralama, tahsis, yönetim, kullanma ve elden çıkarma işlemleri, mevzuatında öngörülen kurallar dahilinde hizmetin amacına uygun olarak verimlilik ve tutumluluk ilkesine göre yapılması gerekmektedir. Bu ilkeye aykırı eylem ve işlemlerden doğacak zararlardan, malların yönetimi veya kullanılması hususunda yetki verilenler sorumludurlar.

Bu doğrultuda hazırlanıp, 28.12.2006 tarih ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliği 2024 yılının onuncu ayına kadar uygulanmış, 10.10.2024 tarih ve 32688 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği ile yeni bir yasal düzenleme hayata geçirilmiştir. Her iki Yönetmelik'in amacı; kurumlara ait taşınırların kaydı, muhafazası ve kullanımı ile yönetim hesabının verilmesi, merkez ve taşrada taşınır yönetim sorumlularıyla bunlar adına görev yapacak olanların belirlenmesi ve kamu idareleri arasında taşınırların geçici tahsisine ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.

Her iki Yönetmelik'te de yer alan ortak hükümlere göre, taşınırların kayıt altına alınması gerekmekte olup, edinme şekline bakılmaksızın taşınırların kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş; tüketime verildiğinde, satıldığında, başka harcama birimlerine

devredildiğinde, bağışlandığında veya yardım yapıldığında, çeşitli nedenlerle kullanılamaz hâle geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı taşının ölümü gibi yok olma hâllerinde çıkış kaydedilmesi gerekmektedir.

Taşınırın kurum envanterlerine girişi ve devamında kullanıma verilinceye kadar veya kullanımdan iade edildiğinde muhafaza edilmelerini sağlamak üzere ambarlar oluşturulmalı ve bunlara birer kod numarası verilmelidir. Çıkış işlemleri de yine bu ambarlardan yapılmalıdır.

Kurum envanterine girişi yapılan demirbaş, taşıt, makine ve cihaz gibi dayanıklı taşınır grubunda olanların birim ya da kişilerin kullanımına verilmesi aşamasında Taşınır Teslim Belgesinin düzenlenmesi gerekmektedir. Tüketim malzemesi niteliğindeki taşınırın birimlerin kullanımına verilmesi aşamasında ise Taşınır İstek Belgesi düzenlenmelidir.

Hangi şekilde olursa olsun taşınırın giriş ve çıkış işlemlerinin Varlık İşlem Fişine (Önceki adı Taşınır İşlem Fişi) dayanarak yapılması zorunludur. Söz konusu fişler Taşınır Kayıt Yetkilileri tarafından muhasebe birimine gönderilmeli, muhasebe yetkilileri taşınır giriş ve çıkış işlemlerine ilişkin olarak kendilerine gönderilen Varlık İşlem Fişlerinde gösterilen tutarlara göre ilgili muhasebe hesaplarına kayıt işlemini gerçekleştirmelidir.

Varlık İşlem Fişine dayanarak yapılması gereken bu işlemler sonucunda, kişilerin kullanımına verilen dayanıklı demirbaşların takibi yapılabilmekte, ambarlardan çıkışı yapılan tüketim malzemelerinin cins ve miktarları, birimlerin faaliyet alanlarına göre tüketim düzeyleri ile ambar stok değişim miktarları kontrol edilebilmektedir.

Ambarlara giren taşınırlardan muayene ve kabulü yapılanları cins ve niteliklerine göre saymak, tartmak, ölçerek teslim almak, giriş kayıtlarını yapmak, doğrudan tüketilmeyen ve kullanıma verilmeyen taşınırları sorumluluğundaki ambarlarda muhafaza etmek görev ve sorumluluğu, harcama yetkilisi adına görev yapan taşınır kayıt yetkilisine aittir. Ambarlarda yer alan tüketime veya kullanıma verilmesi uygun görülen taşınırları ilgililere teslim etmek, ambarda çalınma veya olağanüstü nedenlerden dolayı meydana gelen azalmaları harcama yetkilisine bildirmek, ambar sayımını ve stok kontrolünü yapmak görevleri de yine taşınır kayıt yetkililerine verilmiştir. Taşınır Kayıt Yetkilileri tarafından yapılan iş ve işlemler, Taşınır Kontrol Yetkilileri tarafından kontrol edilmelidir. Ortaya çıkan taşınır hesaplarının birleştirilmesi ve İdare Taşınır Mal Yönetim Dönemi Hesabını hazırlanması görevi ise Taşınır Konsolide Görevlisine aittir.

Yukarıda açıklanan taşınır mal yönetim sürecinin işleyişi ile ilgili yerinde yapılan denetimde; taşınır kayıt yetkilisi, kontrol yetkilisi, konsolide yetkilisi görevlendirmelerinin bulunmadığı, taşınır yönetim dönemi hesabının çıkarılmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, taşınırlar için fiziki veya sanal ambar oluşturulmamış, satın alınan veya tüketime verilen taşınırların büyük bir bölümü için Varlık İşlem Fişi düzenlenmemiştir. Birimlerin veya kişilerin kullanıma verilen taşınırlar için Taşınır Teslim Belgesi düzenlenmemiş, numaralandırma sistemi oluşturulmamıştır.

Sonuç olarak;

Taşınır yönetimi konusunda bir sistem oluşturulmadığından hangi faaliyetler kapsamında ne kadar taşınır kullanıldığı ve geriye kalanların akıbetinin ne olduğu takip edilememekte ve sağlıklı bir bilgi temin edilememektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, 2025 yılı ile birlikte bu alanda çalışmalar yapılmaya başlandığı bildirilmiştir. Bunların izlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 8: Taşınmaz Mal Yönetimi Konusunda Sistematik Bir Kayıt Düzenini Bulunmaması

Belediyeye ait taşınmazların kayıt ve dosyalama düzenlerinin etkin bir şekilde yürütülmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınır ve Taşınmaz İşlemleri" başlıklı 44'üncü maddesinde kamu idarelerinin taşınmazlarının kaydına ilişkin usul ve esasların çıkarılacak yönetmelik ile belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna istinaden 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

Yönetmelik'in "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde; "*Bu Yönetmeliğin amacı; genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı ve Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*" şeklinde ifade edilmiştir.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı ve Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları kapsayan Yönetmelik'in "Kayıt ve Kontrol İşlemleri" başlıklı 5'inci maddesinde özetle; taşınmaz kayıt ve kontrol işlemlerinin belgeye dayanması, taşınmazların maliyet bedeli üzerinden, maliyet bedeli belirlenemeyenler ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınması, bu değerlerin belirli periyotlarda güncellenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yönetmelik'in "Kayıt Şekli" başlıklı 7'nci maddesinde özetle, Kamu İdarelerinin tapu kütüğünde adlarına tescilli olan taşınmazların kaydını Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu'nda, tapu kütüğünde kayıtlı olmayanları Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu'nda, "Orta Malları" başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Orta Malları Formu'nda, "Genel Hizmet Alanları" başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Genel Hizmet Alanları Formu'nda göstermeleri gerekmektedir. Ayrıca, tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kaydını Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu'nda takip etmeleri gerekmektedir. Bu formların tamamı, taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderilmeli, mali hizmetler birimince bu formlar konsolide edilerek taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulmalıdır.

Yönetmelik'in 8'inci maddesine göre her bir taşınmazın numaralandırılması gerekmekte olup, 10'uncu maddeye göre, taşınmazların mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınması için cins tashihi işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

Yukarıda yer alan hükümler birlikte değerlendirildiğinde; Belediyeye ait taşınmazların sağlıklı bir şekilde yönetilebilmesi için öncelikle Belediye adına tapuda kayıtlı olan taşınmazların tam olarak bilinmesi, bunların kayıt altına alınarak gerekli dosyalama/sicil işlemlerinin yapılması ve fiili kullanım durumlarının kontrol edilmesi gerekmektedir.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde; taşınmazların kayıt altına alınması, değer tespitleri ve bunların güncellenmesi, numaralandırma işlemleri, dosyalama düzeni ve cins tashihi gibi işlemlerin tam olarak yapılmadığı görülmüştür. Bu durum, taşınmaz yönetim sisteminin sağlıklı bir şekilde işletilememesine sebep olmaktadır.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, 2025 yılı ile birlikte bu alanda çalışmalar yapılmaya başlandığı bildirilmiştir. Bunların izlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 9: Taşınmaz Satış ve Kiralama İhale İlanlarının Sınırlı Bir Alanı Kapsayacak Yöntemlerle Yapılması

Taşınmaz satış ve kiralama ihalelerine ait ilanların, isteyen herkesin ulaşp görebileceği yöntemlerle yapılmadığı, ilçe sınırları dahilinde kaldığı görülmüştür.

Gelir getirici ihalelere ait işlemleri düzenleyen 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun “İlkeler” başlıklı 2’nci maddesine göre, ihalelerde açıklık ve rekabetin sağlanması esastır.

Kanun’un “İhalenin İlanı” başlıklı 17’nci maddesinde ihale konusu olan işlerin ilan edilmesine ait esas ve usuller açıklanmıştır. Buna göre, ihalenin yapılacağı yerdeki ilanlar;

“a) (Değişik paragraf: 13/10/2022-7418/26 md.) İhaleler, ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete ve bir internet haber sitesinde duyurulur. Gazete ve internet haber sitesi ile yapılacak ilk ilan ile ihale günü arası 10 günden, son ilan ile ihale günü arası 5 günden az olamaz.

b) (Değişik: 13/10/2022-7418/26 md.) Gazete çıkmayan veya internet haber sitesi yönetimi bulunmayan yerlerdeki ihalelerin ilanı, bu fıkranın (a) bendinde yer alan süreler içinde Basın İlân Kurumu İlan Portalında yayınlanır.”

Diğer taraftan, tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işlerin ise yukarıda yer alan ilanlardan başka, bir internet haber sitesi ve trajı göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce birer defa daha ilan edilir. Ayrıca idareler, işin önem ve özelliğine göre bu ilanları yurt içinde ve yurt dışında çıkan başka gazeteler veya internet haber siteleri ya da öteki yayın araçları ile de ayrıca yayınlatabilmektedirler.

Yukarıdaki hükümler birlikte incelendiğinde; ihale ilanlarının isteyen herkese ulaşması için çeşitli yöntemler geliştirildiği görülmektedir. Böylece ihalelerde rekabetin sağlanması amaçlanmış, kaynakların optimum kullanımına yönelik düzenlemeler getirilmiştir.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, taşınmaz satış ve kiralamalarına ait ihale süreçleri incelenmiştir. Buna göre ihale ilanlarının Belediye veya birkaç çevre ilçe belediyesi

hoparlöründe, Belediye ilan panosuna asma yoluyla veya Kaymakamlığa bildirme gibi yöntemlerle yapıldığı görülmüştür. İhalelerin toplumun tüm kesimlerine ulaşmasına engel olan bu yaklaşım, ihalelerde açıklık ve rekabet ilkesine uygun düşmemektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, ilçe sınırlarında yapılan ilanların kapsamı genişletilerek, il sınırlarında veya duruma göre ülke düzeyinde ilan yapılması yoluna gidilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının İlgili İdareye Gönderilmemesi

İdare tarafından emlak vergisi mükelleflerinden emlak vergisinin %10'u nispetinde ek tahakkuk yapılarak tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ilişkin katkı payının ilgili idareye (Burdur İl Özel İdaresi) ödenmediği tespit edilmiştir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanması ve Katkı Payı" başlıklı 12'nci maddesine göre, Belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u oranında Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı tahakkuk ettirilmekte ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edilmektedir.

Tahsil edilen miktar, il özel idaresi tarafından açılacak özel hesapta toplanmakta ve bu miktar; il özel idaresince ve belediyelerce kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan projeler kapsamında kamulaştırma, projelendirme, plânlama ve uygulama konularında kullanılmaktadır.

Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı olarak tahsil olunan miktarlar tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödenmesi gerekmektedir. Tahsil ettikleri katkı payını yukarıda belirtilen süre içinde il özel idarelerine yatırmayan belediyelerden, bu katkı payları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edilmektedir. Belediye başkanları, belediyelerin tahsil ettikleri paylardan il özel idarelerine ödemeleri gereken taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlamakla yükümlüdürler. Ödenmeyen paylar, ilgili il özel idaresinin talebi üzerine ilgili belediyenin İller Bankasından aldığı genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek talep eden özel idareye gönderilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 274'üncü maddesine göre diğer kamu idareleri adına yapılan tahsilatların 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı içerisinde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı bu kapsamda değerlendirilmekte olup, tahsil edilen payın 362 nolu hesapta takip edilmesi gerekmektedir.

Konu ile ilgili yerinde yapılan denetimde, 362 nolu hesabın alacak bakiyesinde 31.12.2024 tarihi itibarıyla 269.181,93 TL kültür varlıkları katkı payı bulunduğu ve dolayısıyla bu tutarın Burdur İl Özel İdaresine gönderilmediği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, katkı payının gönderileceği ifade edilmiştir. Gecikme cezası uygulanma riskini gündeme getiren ve böylece kamu zararı ortaya çıkarabilecek konu ile ilgili tutarların yasal sürelerde Burdur İl Özel İdaresine gönderilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>